

Docentenhandleiding 'Een kind in de oorlog'

1. Inleiding

Een kind in de oorlog is een project van Memory Oorlogs- en Vredesmuseum Nijverdal (Memory Museum). Het project omvat een programma dat vooral de doelstellingen van het Memory Museum 'Respect hebben voor de mensheid' en 'leren van het verleden' wil uitdragen aan kinderen.

2. Doelgroep

Dit project is gemaakt voor leerlingen uit de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs.

3. Verantwoording

Het project '*Een kind in de oorlog*' past binnen het leergebied Oriëntatie op Mens en Maatschappij, waarbij het onderwijs zichzelf als doel stelt dat kinderen zich oriënteren op de samenleving waarin zij opgroeien.

Het in Nijverdal gelegen Memory museum is de plek bij uitstek om kennis te nemen van het ontstaan en verloop van de Tweede Wereldoorlog en de invloed die een oorlog heeft op kinderen. Stichting Internationaal Oorlogsmuseum realiseerde in Nijverdal het Memory museum dat een realistisch beeld wil scheppen van de verschrikkingen van de gebeurtenissen uit de Tweede Wereldoorlog, zodat wij leren van het verleden.

4. Inhoud project

De basis van het project vormt de lessenserie '*13 in de oorlog*' (NTR) met daarop aansluitend de diorama's in het Memory museum. Door het volgen van dit project, krijgen de kinderen met behulp van verschillende werkvormen inzicht in het leven van kinderen tijdens de Tweede Wereldoorlog in Nederland. Het project bestaat uit drie lessen:

- **Les 1 - Vooraf aan het museumbezoek**
elk filmpje duurt 20 minuten; de uitwerking van een deelproject duurt inclusief het filmpje 60 minuten
- **Les 2 - Tijdens het museumbezoek**
programma: 2,5 uur
- **Les 3 - Afsluiting in het museum of in de klas**

Les 1 - Vooraf aan het museumbezoek

Vorbereiding:

- Verdeel de leerlingen in **groepjes**. **Is het aantal leerlingen onder de 20, dan wel 5 groepjes vormen.**
- **Gemengde groepjes van jongens en meisjes** hebben de voorkeur.

De deelonderwerpen waaruit de leerlingen kunnen kiezen, corresponderen met de geschiedenisserie '13 in de oorlog' (zie bijgevoegde DVD). Deelproject 4 en 5 worden niet in het museum behandeld.

- 1. De oorlog in Nederland begint**
- 2. De bezetting en onderduiken**
- 3. De NSB**
4. Engeland
5. Verraad en verzet
- 6. De Jodenvervolgning**
- 7. Gewapend verzet**
- 8. De Jodenvernietiging**
- 9. Arnhem;** de bevrijders komen
- 10. De Hongerwinter 44-45**
- 11. Indië**
- 12. De bevrijding en (13) Na de oorlog**

Aantal leerlingen		Onderwerpen
T/m 20 leerlingen		5 basisonderwerpen: De Oorlog in Nederland begint (1) De bezetting en onderduiken (2) De Jodenvervolgning (6) De Jodenvernietiging (8) De Hongerwinter (10) (Let op: de nummers tussen haakjes, corresponderen met de serie 13 in de oorlog, 1 = nummer 1 van 13 uit de oorlog)
bij 21, 22, 23, 24 leerlingen	21 lln: 3 groepjes van 4 en 3 groepjes van 3 22 lln: 4 groepjes van 4 en 2 groepjes van 3 23 lln: 5 groepjes van 4 en 1 groepjes van 3 24 lln: 6 groepjes van 4	5 basisonderwerpen 1,2,6,8,10 + De bevrijding en na de oorlog (12.13)
bij 25, 26, 27, 28 leerlingen	25 lln: 4 groepjes van 4 en 3 groepjes van 3 26 lln: 5 groepjes van 4 en 2 groepjes van 3 27 lln: 6 groepjes van 4 en 1 groepjes van 3	5 basisonderwerpen 1,2,6,8,10 + De bevrijding en Na

	28 lln: 7 groepjes van 4	de oorlog (12,13) + De NSB (3)
bij 29, 30, (31, 32) leerlingen	29 lln: 5 groepjes van 4 en 3 groepjes van 3 30 lln: 6 groepjes van 4 en 2 groepjes van 3 31 lln: 7 groepjes van 4 en 1 groepjes van 3 32 lln: 8 groepjes van 4 Grotere aantallen (vragen of dit mogelijk is) 33 lln: 6 groepjes van 4 en 3 groepjes van 3 34 lln: 7 groepjes van 4 en 2 groepjes van 3 35 lln: 8 groepjes van 4 en 1 groepjes van 3 36 lln: 9 groepjes van 4 37 lln: 7 groepjes van 4 en 3 groepjes van 3 38 lln: 8 groepjes van 4 en 2 groepjes van 3 39 lln: 9 groepjes van 4 en 1 groepjes van 3 40 lln: 10 groepjes van 4	5 basisonderwerpen 1,2,6,8,10 + De bevrijding en Na de oorlog (12, 13) + De NSB (3) + Arnhem, Market Garden(9) of + De bevrijding en Na de oorlog (12, 13) + Indië(3) + Gewapend verzet (7)

Na het kiezen van het deelproject

Alle kinderen uit het groepje krijgen de lessenserie behorende bij hun deelproject. Geef elk groepje dus **een kopie** van de opdrachten van hun deelproject.

Opdracht 1.1

Laat de leerlingen, vooraf aan het bekijken van het filmpje, eerst opdracht 1.1 uit deze lessenserie maken!

Opdracht 1.2

Mogelijke opties:

- Kijk met **alle** leerlingen **alle** afleveringen van 13 in de Oorlog en laat ze vervolgens verder werken aan hun eigen deelproject in het projectboekje.
- Kijk met **alle** leerlingen **de gekozen** afleveringen van 13 in de Oorlog en laat ze vervolgens verder werken aan hun eigen deelproject in het projectboekje.
- Laat de leerlingen **per groepje de aflevering bekijken die hoort bij hun onderwerp** van 13 in de Oorlog en laat ze vervolgens verder werken aan hun eigen deelproject in het projectboekje.

Opdracht 1.3

- Gebruik de bijbehorende tekstkaarten.
- Spoor ze aan tot overleg en discussie.

Les 2 - Tijdens het museumbezoek

Overzicht programma in het museum

Ochtendprogramma

9.00 uur	Ontvangst in het museum
9.15 uur-12.00 uur	Museumles (les 2) en korte pauze
12.00 uur-12.30 uur	Pauze (leerlingen zorgen voor hun eigen lunchpakket) Dit geldt alleen als er een workshop wordt gekozen.

Middagprogramma (optioneel)

12.30 uur- 14.00 uur	Kunstworkshop naar keuze
----------------------	--------------------------

Het museum kunt u voor dit schoolproject met de groep bezoeken van januari tot juli op **dinsdag** of **vrijdag**. Van september t/m december **alleen op dinsdag**.

Kosten voor het bezoek:	
Per leerling	€ 2,00
Maximaal 2 leerkrachten	gratis
Begeleidende ouders	€ 3,00 inclusief rondleiding en koffie

Het lesmateriaal kunt u ca. 6 weken van tevoren afhalen bij het museum of wij versturen het u toe, hiervoor brengen wij € 25,- in rekening.

Kosten voor een kunstworkshop in het museum zijn **€ 50,- per groep** (incl. materiaal)
Na het bezoek ontvangt u een rekening, voor dit bezoek van de leerlingen, op school.

.....

Vorbereiding

Bespreek met de leerlingen de regels van het museum:

- Rustig lopen en zacht praten in het museum.
- Nergens aankomen, tenzij hierover iets anders wordt gezegd.
- Zorg ervoor dat iedereen van tevoren naar de wc is geweest.
- Zorg voor warme kleding, het kan koud zijn in het museum.
- Eten en drinken mag, als dit wordt aangegeven.
- Kauwgom gaat in de prullenbak.
- Kiezen ouders ervoor om in het museum te blijven, dan krijgen zij **een korte aparte rondleiding en een kopje koffie**.
- **De leerkrachten blijven de gehele ochtend bij de groep.**

Praktische opmerkingen:

- Wees op tijd (we beginnen om 9.00 uur).
- Plaats bij aankomst van het museum de fietsen in de daarvoor bestemde fietsenrekken.
- Auto's kunnen geparkeerd worden op de parkeerplaats van AH achter het museum. Bij aankomst kunt u een **Parkeeronthefing** bij het Museum afhalen. Na afloop van het museumbezoek moet deze kaart direct teruggegeven worden aan een medewerker van het museum. De school is verantwoordelijk voor schade, **zie Ad4**: ontheffing wegenverkeerswetgeving.
(Ad4, u bent verplicht de schade, die u door het gebruik van deze ontheffing, aan de gemeente Hellendoorn toebrengt te vergoeden en voorts de redelijkerwijs mogelijke maatregelen te nemen teneinde te voorkomen dat de gemeente, dan wel een derde, ten gevolge van het gebruik van deze ontheffing schade leidt.)
- **Ga niet bij de hoofdingang naar binnen, maar neem de ingang rechts van de hoofdingang (de rechterdeur aan de voorkant).**
- Hang de jassen op aan de daarvoor bestemde kapstokken in de hal van de ingang.

Verloop van het museumbezoek

Een museummedewerker zorgt voor de ontvangst en leidt jullie als klas naar een speciaal lokaal. In dit lokaal gaan de leerlingen zitten bij de koffer met de titel van het deelproject waarvoor zij gekozen hebben. Elk groepje wordt begeleidt door een gids. De gids instrueert de leerlingen over de koffer.

Dan volgt de rondleiding, waarin de leerlingen bij het diorama van hun deelonderwerp vertellen wat er te zien is. Eventueel wordt dit aangevuld door de gidsen.

De totale rondleiding duurt ongeveer 75 minuten

Les 3 - Afsluiting

Opdracht 3.1

De kinderen maken de opdracht van hun deelproject op school.

Bespreek de opdracht na en koppel daaraan ook de doelstelling van het Museum: 'Respect hebben voor de mensheid en leren van het verleden'.

Opdracht 3.2

Maak de keuze of de verwerkingsopdracht op school (gedicht, toneelstukje, opdrachten) of in het museum (creatieve workshop) plaatsvindt. Neem voor de creatieve workshop in het museum contact op met Marianne Staman (06-50203640)

5. Het lesmateriaal

Het project bestaat uit:

- een handleiding voor de leerkracht (incl. werkbladen)
- een DVD: '13 in de oorlog'
- 2 tekstkaarten per deelproject
- folder van het oorlogsmuseum

6. Informatie over de reservering

U kunt u aanmelden voor een bezoek aan het museum via info@memorymuseum.nl. Na aanmelding krijgt u een digitaal reserveringsformulier toegestuurd. Voor de bezoeksdatum krijgt u de materialen behorende bij dit project op school. Een bezoek aan het museum in combinatie met dit project is alleen mogelijk op dinsdag in de periode september t/m december of op dinsdag en vrijdag in de periode januari t/m juni. Het bezoek duurt van 9.00 tot 12.00 uur. Kiest u voor een bezoek met kunstworkshop dan duurt dit bezoek van 9.00 - 14.00 uur met een korte pauze om 12.00 uur.

7. Contactpersonen Een kind in de oorlog

Via info@memorymuseum.nl te reserveren. De contactpersoon van het museum is Ineke Ellenbroek. Vragen over reserveringen naar info@memorymuseum.nl t.a.v. Ineke Ellenbroek. Telefoonnummer museum: 0548-750677

Voor vragen over het gehele project kunt u contact opnemen met Janneke Meijer; jmd@hetnet.nl. Telefoon: 06-28935307 of 0548-620814

8. Naslagwerken en websites

- www.memorymuseum.nl
Hier vindt u informatie over het museum, routebeschrijving etc.
- www.entoen.nu/tweedewereldoorlog
Hier vind je het venster van de Tweede Wereldoorlog in de canon van Nederland.
- www.kampwesterbork.nl
Hier vindt u informatie over het leven in kamp Westerbork maar ook over de gemeente waarin u woont. (doorklik - Kamp - Sporen)
- www.ogs.nl
Via de boeken van de Oorlogsgraven Stichting kunt u uit zoeken óf, wanneer en waar iemand omgekomen is.
- www.joodsmonument.nl
Via deze website krijgt u informatie over de joodse bevolking in Nederland. Wie woonde waar en wat is er met deze mensen gebeurd.

9. Met dank aan

Carry Harts: teksten
Yvonne Kemna: lay-out

